

Posudek oponenta disertační práce

PhDr. Štěpánka Lehmann - Více času nebo více peněz? Prediktory délky pracovní doby v Evropské unii

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra sociologie

Vedoucí práce: doc. Ing. Josef Vlček, CSc.

Zvolené téma proměn pracovní doby je vysoce aktuální, což lze dokladovat řadou studií a výzkumů, řešenými jak na úrovni národní, tak v mezinárodních souvislostech. Lze jej zasadit do konceptů flexibilizace práce, sladování rodinného a pracovního života, proměn životního způsobu, inovace metod řízení a organizace práce a řady dalších. Autorka se soustředila na empirické indikace mezinárodního srovnání, což je jistě zajímavé, na druhé straně práce celkově působí jako teoreticky nepříliš ukotvená. To ovšem neznamená snížení její kvality, řekl bych spíše její ochuzení. Práce je na vysoké metodologické úrovni, autorka bezpochyby tento rozměr práce zvládla velmi dobře.

Práce je členěna do 6 kapitol, logika práce je jasná, přehledná. V první kapitole jde o základní teoretická a metodologická východiska a zde se absence teoretického ukotvení projevuje přirozeně nejvíce. Jde spíše o nástin základních souvislostí tématu a popis hlavních mezinárodních výzkumů, které se na toto téma realizovaly.

Na to navazuje kapitola věnovaná národním kontextům pracovní doby, což je v zásadě mezinárodní přehled délky pracovní doby a její strukturace. Zde poněkud postrádám vysvětlení rozdílů v normativním stanovení délky pracovní doby, které je do značné míry výsledkem daného typu kolektivního vyjednávání. Autorka to sice naznačuje, leč bylo by dobré to více vysvětlit.

Další tři kapitoly jsou věnovány oborově profesním, pracovním a individuálně rodinným kontextům pracovní doby. Že to vše ovlivňuje pracovní dobu je jasné, autorka zde na základě statistických analýz potvrzuje vcelku známá fakta. Bohužel se zde dopustilo jednoho fatálního omylu, který sice výrazně neovlivňuje výslednou podobu následného integračního modelu prediktorů délky pracovní doby, leč interpretaci jeho vstupů ano. Na s. 108 autorka prezentuje tab. 5.4. s nejvyšším dosaženým vzděláním pracujících osob v EU. Autorka si zjevně špatně přeložila pojmy lower secondary a upper secondary education. To není, jak se autorka chybně domnívá nižší a vyšší střední vzdělání, ale lower secondary odpovídá našemu 2. stupni základní školy a upper secondary je, zjednodušeně řečeno, vše, co přímo následuje po základní škole. Naše VOŠ patří do tertiary education, tedy by měly být uváděny u vysokoškolského vzdělání. Nutno podotknout, že není ani první, a bohužel patrně ani poslední, kterou to spletlo. To samozřejmě mění celou interpretaci role vzdělání, protože v první kategorii má být správně (když už to mermomocí převádí do české reality, což ale není nejšťastnější nápad) základní vzdělání, v druhé kategorii střední vzdělání (bez maturity i s maturitou) a ve třetí vysokoškolské vzdělání (ovšem včetně VOŠ, takže správně terciární vzdělání). V interpretaci je přirozeně nutné to opravit, tj. u základního vzdělání vymazat SŠ bez maturity a u středního vymazat s maturitou a VOŠ.

Jak jsem uvedl, to nijak významně neovlivňuje konstrukci zmíněného modelu ani jeho interpretaci (vzhledem k roli, kterou v něm vzdělání hraje). Sám model je vcelku zajímavý a jistě je využitelný v mezinárodních srovnáních.

V závěru autorka shrnuje své poznatky. V této souvislosti se ovšem opět ukazuje absence solidnějšího teoretického ukotvení tématu. Jelikož jsem celoživotně orientovaný na kvantitativní výzkumy, závěrům rozumím. Pokud bych ovšem patřil mezi zastánce kvalitativního přístupu (a zejména k těm militantnějším), asi by mě příliš neuspokojily. Že je pracovní doba téma komplexní je notoricky známé, že jsou s časovou flexibilitou spojeny

různé klady a zápory také. Spíše bych se zajímal o to, jak se toto téma promítá v názorech na organizaci práce, sladování rodinného a pracovního života, v proměnách životního způsobu atd., viz úvodní odstavec.

Ale jelikož jím ale nejsem, mohu konstatovat, že autorka splnila požadavky kladené na tento typ prací. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikaci prospěla.

3. 6. 2016

Doc. PhDr. Pavel Kuchař, CSc